

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

IV. An etiam sequatur conclusio necessaria, seu certa de fide, si in discursu Theologico præmissa naturalis sit vel de inesse tantum, vel moraliter certa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

per ipsam fidem; esto ratio assentiendi non sit discursus, vel præmissa ipsius discursus, sed sola reuelatio diuina.

6 Respondetur, sequelam esse dubiam. Vasquez enim loc. cit. planè significat, ipsum quoque assensum Theologicum conclusionis præsupponi ad assensum fidei; certè quidem id ordinarium esse, & homini magis connaturale negari non potest; probabiliter videri potest etiam necessarium, iuxta eorum saltem sententiã, qui docent, supposito discursu, hominem necessario assentiri conclusioni deductæ, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem. Nihilominus tamen æquè probabile videtur, id quod Gregorius de Valentia loc. cit. satis aperte indicat, posse absolute loquendo, discursui Theologico, qui est in præmissis, omisso assensu Theologico, immediate statim succedere assensum fidei: quod eo probabilius erit, si supponamus, supposito quolibet discursu manere libertatem assentiendi conclusioni quoad exercitium; quod probabilius videtur. Nam si potest omnino prætermitti assensus Theologicus, etiam supposito discursu Theologico; ergo poterit pro arbitrato etiam statim elici assensus fidei; cum ratio formalis fidei applicata intelligatur conclusioni, non propriè ex assensu Theologico conclusionis, sed ex præmissis.

7 Obijcitur secundò. Intellectus in assensu conclusionis consecratur omnem certitudinem, & perfectionem possibilem, quam assensus ipse habere potest ex præmissis, vt dictum supra q. 3. dub. 2. sed maior est perfectio assensus fidei, quam Theologia: Ergo illum semper & necessariò eliciet, supposito discursu, etiam prætermisso isto.

Respondetur, maiorem esse veram, in eodem genere assensus manendo, & seruata proportione: hoc est, si assensus nitatur præmissis, vt ratione formali assentiendi, tum eam certitudinem habebit & perfectionem, quam habere potest assensus eiusmodi discursiuus ex vi præmissarum; si verò tantum vtatur præmissis, vt conditione applicante aliam rationem assentiendi, tunc omnem habebit certitudinem ac perfectionem, quam ex sua ratione formali obiectiua habere potest, supposito assensu præmissarum velut conditione applicante: non tamen est necesse absolute, vt intellectus supposito discursu, in assensu veritatis illatæ, de genere assensus discursiuus, eoque prætermisso, immediate ad aliud genus assensus non discursiuus transeat; imò naturale est homini, vt supposito discursu, eliciat assensum nitentem præmissis, vt ratione assentiendi; vt antea dictum.

Obijcitur tertio. Omnis assensus fidei immediate est propter diuinam reuelationem, ex dictis supra quæst. 3. dub. 2. Ergo omnis propositio fidei debet esse immediate reuelata; qualis non est conclusio Theologica.

Respondetur, negando consequentiam. Potest enim aliquis, supposito discursu Theologico, immediate assentiri alicui veritati propter diuinam reuelationem; etiam si illa non sit immediate reuelata: nam ad illud sufficit, vt immediate moueat ipsa diuina reuelatio; esto hæc ipsa non denominet aut afficiat ipsam veritatem, nisi alia mediante. At dicit aliquis: Ratio formalis fidei est reuelatio ipsius in se veritatis, quæ creditur: Ergo debet ipsa in se,

esse reuelata. Respondeo; si vocata in se, neget & excludat medium, in quo reuelata sit, falsa est vtraque enuntiatio: si autem tantum abstrahat & præscindat à medio, in quo reuelata sit; conceditur vtraque; quia etiam conclusioni Theologica assentimur, vt reuelata in se, hoc est, de qua verè dicere possumus, esse reuelatam, etsi non sit reuelata sine medio, sed in alia.

Obijcitur quartò. Ea propositio non est de fide, quam quis potest sine hæresi negare, etiam stante propositione eiusdem sufficienti, quæ velut credenda proponitur: sed conclusio Theologica citra hæresin potest ab aliquo negari, etiam stante propositione eiusdem sufficienti, facta per discursum Theologicum: si quis nimirum neget præmissam naturalem, quamuis euidentem; aut etiam ipsam consequentiam, quantumuis euidentem. Ergo, &c.

Respondetur ad minorem, nec præmissam, nec consequentiam negari posse ab eo, cui earum vtraque euidentem est, vt supponitur: quod si neutra, aut aliqua earum alicui verè non sit euidentem, iam huic conclusio eiusmodi Theologica eo quidem discursu nondum erit sufficienter proposita.

DVBIVM IV.

An etiam sequatur conclusio necessaria, seu certa de fide; si in discursu Theologico præmissa naturalis sit, vel de Inesse tantum, vel moraliter certa.

Ad S. Thom. 1. p. q. 1. a. 8.

DVplex est sensus huius quæstionis; prout etiam conclusio ipsa, eiusque certitudo dupliciter considerari potest. Primò enim considerari potest ipsa conclusio solum obiectiue, & secundum se, abstrahendo ab assensu, quo ei assentimur: qua ratione sensus quæstionis est iste; vt rum talis conclusio deducta ex vno principio reuelato, & altera præmissa naturali, quæ sit vel de inesse tantum, vt dialectici loquuntur, (hoc est absolute & secundum se vera, etiam si nos de ea nullam euidentiam aut certitudinem habeamus) vel moraliter certa, sit de fide certa, & infallibilis obiectiue; seu an ipsa secundum se habeat immutabilitatem & necessitatem saltem hypotheticam, & fundatam in diuina præscientia reuelante; siue interim nos sciamus, esse reuelatam, siue non. Secundò considerari potest conclusio ratione assensus, quo ei assentimur: ita vt quæstio sit, vt rum assensus ipse talis conclusionis sit, aut esse possit in nobis verus fidei assensus, habens omnem certitudinem formalem tam adhesionis, quam infallibilitatis, quæ fidei propria est: cum qua quæstione incidit illa, quam nonnulli recentiores sub his terminis proponunt, qualis nam debeat esse præmissa naturalis, ad hoc, vt sufficienter explicet conclusionem de fide; ita nimirum vt sit certa de fide certitudine formali etiam adhesionis. Et de primo sensu quæstionis non est magna difficultas, vt dicemus.

Circa secundum autem quæstionis sensum sunt duæ sententiæ: Prima requirit, vt præmissa naturalis

expo-

exponens conclusionem de fide, sit simpliciter evidens, cui non possit vilo modo subesse falsum; adeoque non existimat hæc sententia, sufficere certitudinem moralem. Ratio esse potest: quia alias viri admodum pii nonnunquam credere fidei certitudine possent, se esse in gratia, etiam citra peculiarem Dei revelationem: quod tamen est aperte contra Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 9. ubi dicitur: *Nullum scire valere, certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.* Atque ita videntur sentire Vega lib. 9. in Concilio Tridentinum cap. 29. & Gregorius de Valentia tom. 2. d. 8. quest. 4. punct. 4. & a potiorij, qui simpliciter negant conclusiones Theologicas (immediate non reuelatas) posse per fidem credi, quos retulimus dub. præcedenti.

Secunda sententia simpliciter concedit, sufficere certitudinem moralem. Ita Bartholomæus Medina, in 1. 2. q. 11. art. 5. conclus. 3. & significat Bellarminus de Iustitia lib. 2. cap. 8. Eandem sententiam sequitur tandem etiam Albertinus tom. 1. princip. 3. coroll. 3. num. 7. & 14. cum hæc tamen limitatione, vt & præmissa illa naturalis sit de obiecto particulari contingente; & aliunde non constet, Deum, nolle includere implicite, in præmissa de fide reuelata, conclusionem Theologicam; quod dicit propter argumentum primæ sententiæ. Ratio huius sententiæ est; quia alias non possemus fide diuina credere, Concilium Tridentinum esse infallibile; Pontificem, pro tempore existentem, esse verum Pontificem. Vtraque enim hæc conclusio pendet ex aliqua præmissa, quæ non nisi moraliter certa esse potest; nimirum & Concilium illud legitime fuisse congregatum atque approbarum; & hunc legitime fuisse electum, siue ab Ecclesia acceptatum, &c.

Possit etiam tertio aliquis forsitan existimare, ad hoc, vt quis conclusioni tali per fidem assentiri possit, sufficere, vt præmissa naturalis sit probabilis: quia eo ipso sit probabile, adeoque credibile, aliquid vt in præmissa reuelata virtualiter contentum, ibidem reuelatum esse; quod significat Palatius citatus infra assert. 2.

Pro resolutione quæstionis in hoc posteriori sensu, notandum, certitudinem moralem non consistere in indiuisibili; nec vnus plane esse modi ac rationis; sed magnam habere latitudinem ac varietatem. Quædam enim cum quadam morali euidentiâ coniuncta est, quæ non sinit nos moraliter vilo modo formidare de opposito: qualis cernitur in hoc assensu, Romam, Constantinopolim esse, vel fuisse, Ciceronem Romæ Oratorem, Casarem Dictatorem seu Imperatorem fuisse, &c. Alia tamen si careat omni aë nulli dubitatione & formidine, tamen non excludit omnem omnino facultatem moralem formidandi de opposito; qualis est v. g. in hoc assensu, hæc hostiam esse verè consecratam; hunc puerum à tuo parcho esse verè baptizatum: quali etiam certitudine credimus, hos vel illos esse nostros parentes, consanguineos, &c. His positis, iuxta priorem quæstionis sensum, est

3 Assertio I. Omnis propositio siue conclusio, ex vna reuelata, & altera de inesse, seu materia sit necessaria, seu contingens; & siue ipsa eius veritas nobis sit evidens, siue non sit, euidenter deducta, habet

certitudinem obiectiuam fidei, siue certitudinem infallibilitatis, & immutabilitatis, fundatam in diuina præscientia reuelante. Est communis sententiæ; cui quod sciam nullus Doctorum aduersatur. Probatur manifestè. Quia quicquid subest diuina præscientiæ reuelanti, habet certitudinem seu necessitatem fundatam in diuina præscientiâ; vt patet: omnis eiusmodi conclusio ex vna reuelata, & altera de inesse (quæ est, & supponitur vera) euidenter deducta, subest diuina præscientiæ reuelanti: Ergo habet certitudinem obiecti fidei, siue certitudinem infallibilitatis & immutabilitatis, fundatam in diuina præscientiâ reuelante. Minor probatur. Quia omne à parte rei necessariò (saltem ex hypothesi) connexum cum principio reuelato, subest ex eadem hypothesi, diuina præscientiæ reuelanti: non enim nescire potest Deus id, quod necessariò connexum est cum sua præscientiâ, seu obiecto suæ præscientiæ: sed quicquid per euidentem consequentiam deducitur ex reuelata, supposita veritate alterius de inesse, est necessariò (saltem ex prædicta hypothesi, siue suppositione) connexum cum principio seu veritate reuelata: Ergo quicquid per euidentem consequentiam deducitur ex reuelata, & altera de inesse, subest diuina præscientiæ reuelanti, saltem ex eadem illa hypothesi, quod propositio illa naturalis sit de inesse; adeoque vera.

Et confirmatur assertio. Quia talis veritas, cum primum propositio de inesse noscitur euidenter vera, potest credi per fidem; cum tamen ex parte obiecti, nulla maior ei certitudo accedat, per naturalem notitiam, siue euidentiâ propositionis de inesse. Exemplum est: Omnis infans ritè baptizatus est in gratia: hic infans est ritè baptizatus: Ergo est in gratia. In quo Syllogismo si propositio minor sit vera de inesse, vt supponitur, quanquam sit in materia contingente, & nobis euidenter non cognita, conclusio illa obiectiuè, habet certitudinem obiecti fidei, siue immutabilitatis & infallibilitatis, fundatam in diuina præscientiâ; seu est certa certitudine obiectiuâ fidei. Idem multò magis dicendum est, de syllogismis quibusdam, in quibus vel vtraque præmissa est reuelata (de quibus nulla proferus est quæstio) vel vna reuelata, & altera præmissa naturaliter evidens: quales sunt isti: Nullus redemptus à Christo est Angelus: omnis homo est de necessitate fidei à Christo redemptus: Ergo nullus homo est Angelus. Vel: Omnis homo est de necessitate fidei à Christo redemptus: nullus Angelus est à Christo redemptus: Ergo nullus Angelus est homo. Item: Omnis homo est animal: nullus Angelus de necessitate fidei diuina est animal: Ergo nullus Angelus est homo.

4 Nec obstat quod Albertinus loc. cit. coroll. 2. num. 4. & 5. in posterioribus duobus exemplis dicit, conclusionem non esse certam (obiectiuè) de fide, neque sequi certitudine fidei, ex parte obiecti formalis. Quod, etiam stante certitudine fidei alterius præmissæ. Ipse enim eo loco non disputat, an habeat quomodocunque certitudinem obiecti fidei, seu an certa sit de fide certitudine obiectiuâ, quacunque ratione, sed an habeat hæc certitudinem vt deducta, ex parte obiecti formalis. Quod, vt ipse loquitur: quæ rem ipse ibidem plurib. explicat; nos autem

veluti superuacaneam consultò prætermittimus. Nobis enim satis est scire, talem conclusionem habere plane certitudinem obiectiuam fidei; vnde cuncte tandem eam, & quomodo cuncte habeat; quod ipse non negat, sed assertit ibidem corol. 3. num. 17. vbi tandem fatetur, omnem conclusionem Theologicam; vt expositam per præmissam naturalem euidentem, esse de fide certam certitudine formali seu adhærensionis; siue vt deducta sit de fide ex parte obiecti formalis. Quod, siue non sit. Quod si verò conclusio talis non haberet certitudinem obiectiuam fidei, non posset etiam eius assensus vnquam habere certitudinem formalem fidei; quia assensus fidei, eiusque certitudo formalis supponit in obiecto certitudinem obiectiuam: nihil enim per fidem credi potest, nisi quod sit obiectum fidei, adeoque de fide certum obiectiuè. Atque hæc de primo sensu quæstionis.

5 Assertio II. Vt autem præmissa naturalis, vna cum reuelata, sufficienter proponat aliquid credendum fide diuina; siue quod idem est, vt conclusioni ex eiusmodi præmissis deductæ, siue explicatæ, assentiri possimus certitudine formali fidei, nullo modo satis est, vt præmissa naturalis sit solum probabilis, siue simpliciter de inesse; quantumuis re ipsa sit vera. Hoc supponunt omnes Doctores, quicquid in contrarium dixisse videatur Palatius q. 6. & 9. prolog apud Gillium lib. 1. tract. 2. c. 5. n. 2. Ratio à priori est; quia veritas per fidem credenda, velut à Deo reuelata, ita proponi debet, vt fiat non solum ipsa prudenter quomodo cuncte credibilis; sed etiam vt contrarium eius secundum prudens iudicium prorsus redatur incredibile; adeoque vt ex vi ipsius propositionis excludatur omnis prudens formido oppositi: cum alioqui fides planè futura sit, aut infirma, aut imprudens; adeoque nulla, vt cum S. Thoma in 2. 2. q. 1. a. 4. ad 2. ex communi docetur. Id autem non fit quacunque ratione probabilis; vt pote cui semper etiam prudenter timere possumus, ne falsum substat; sed alijs firmiter medijs & motiuis, vt suo loco docerur, & fusius persequitur Albertinus loc. cit. num. 7. & seqq. Ratio à posteriori est. Quia alias non solum quisque iustus credere posset fidei certitudine, se esse in gratia; sed etiam quiduis quocunque probabili argumento scripturæ, vel Patris alicuius reddi nobis posset de fide certum; quod planè est absurdum & inauditum. Plura circa assertionem quartam.

Vnde etiam patet responsio ad contrariam rationem, supra pro tertia sententia allatam. Cum enim agatur non de quolibet humanæ, aut naturalis fidei alicuius assensu, quo vt cuncte credam, aliquid reuelatum (ad qualem planè sufficit probabile aliquod argumentum) sed de assensu fidei diuinæ prorsus firmo & indubitato, qui omnem prudentem formidinem excludat, non sufficit ad eum quodlibet motiuum probabile.

Sed vrgebit aliquis. Certum nobis est, conclusionem ex vna reuelata, & altera naturali de inesse deductam siue explicatam, habere certitudinem fidei obiectiuam, vt dictum assert. præced. Ergo certum nobis est, esse ex se idoneum obiectum fidei: Ergo poterit etiam per fidem à nobis credi.

Respondetur primum antecedens, cum proximo consequenti, verum esse in sensu composito, non diuiso; seu quod idem est; conclusionem eiusmodi

habere certitudinem fidei obiectiuam, adeoque esse ex se idoneum obiectum fidei, ex suppositione, quod propositio naturalis sit de inesse, adeoque vera; cum tamen interim nobis non constet, esse veram; non autem absolute, nullaque suppositione facta. Qua de causa negatur vltimum consequens. Quia ad hoc, vt possit aliquid à nobis per fidem credi, non est satis, vt obiectum ipsum ex se, vel suppositione aliqua nobis incognita, habeat fidei certitudinem; sed vt nobis etiam aliquo modo constet, de tali certitudine, adeoque etiam de suppositione, ex qua ea certitudo dependet; qualis est in præsentī veritas propositionis de inesse.

Eodem recidit illa responsio, si quis dicat, eiusmodi conclusionem habere certitudinem obiectiuam fidei, in actu signato, & in genere; sed non in particulari, & actu exercito; hoc est, de illa in genere vere dici, quod habeat certitudinem fidei obiectiuam: sed prout tamen eiusmodi aliqua conclusio à nobis in particulari formatur aut exercetur; non posse à nobis dici absolute & determinate, quod habeat, sed solum in cōfuso, quod habeat, aut non habeat; cum de neutro determinate constet: idque ideo quod in genere de eiusmodi propositione loquendo, supponitur, propositionem illam naturalem esse de inesse: eo ipso, quod de illa sermo est, non de alia: at verò in particulari hoc non supponitur, sed dubium manet; quia in particulari non constat, an hæc vel illa propositio naturalis sit vera, adeoque de inesse.

6 Assertio III. Vt præmissa naturalis vna cum reuelata sufficienter proponat aliquid credendum fide diuina, adeoque vt conclusioni ex eiusmodi præmissis deductæ, vel explicatæ, assentiri possimus certitudine formali fidei, satis est, vt sit certa & euidens moraliter certitudine & euidentiā; quæ nimirum licet talis sit, vt quantum est ex parte motiuorum, seu mediocum, ei absolute ac physice possit subesse falsum; tamen moraliter, ac spectatis omnibus, non sinit hominem aut dubitare, aut formidare de opposito. Ita, præter auctores secundæ sententiæ, docet etiam Albertinus loc. cit. Imò nec Auctores primæ vniuersim ac re ipsa videntur dissentire, quandoquidem etiam Gregorius de Valentia tom. 3. q. 1. p. 7. §. 29. expressè docet, posse per fidem credi, hunc numero Pontificem esse verè Pontificem: quod tamen non nisi ex vna reuelata, & altera moraliter euidenti potest deduci.

Probatur assertio. Tum quia moralis eiusmodi euidentiā non minus fere obfirmat intellectum ad assensum, nec minorè adeo certitudinem parit, quam ea, quæ in plerisque assensibus scientificis physice aut Ethicæ cernitur. Tum quia cum alicui fides primum proponitur, sufficit, id, quod veluti diuinitus reuelatam proponitur credendum, credibile reddi aliquo miraculo; de cuius tamen veritate vix potest ita constare, quin absolute loquendo, & quantum est præcisè ex natura rei, possit ei subesse fraus & deceptio. Deinde fideles sæpe inducuntur ad credendū ijs motiuis, siue ea propositione externa, cui planè absolute loquendo (prout hic & nunc proponitur & cognoscitur) non repugnat subesse falsum; quandoquidem ad assensum fidei minimè requiritur, vt externa propositio fidei talis sit, cui non possit absolute subesse falsum: vt contra oppositam quandam sententiam, ex instituto docuimus in 2. 2. & defendimus in disp. impressa de fide th. 47. Cum igitur in cæteris eiusmodi

casibus, ex parte medijs proponendis fidem, sufficit moralis euidencia, sufficit probabiliter etiã in syllogismo, ex parte præmissæ naturalis, similis euidencia; præsertim quando ratio nulla adferri potest, cur talis euidencia in proposito non sufficiat. Quibus accedunt rationes pro secunda sententia superius allatæ. Nam de his præmissis, quod Conciliũ Tridentinũ fuerit legitimũ & Oecumenicum; quod Pontifex hic sit legitimè electus & ab Ecclesia vniuersa acceptatus, post tam claram, publicam, & constantem famam & notitiam, habetur moralis euidencia; quocirca supposita altera præmissa de fide, rectè sequitur conclusio explicata de fide, etiam ex parte assensus.

Assertio IV. Sola certitudo moralis præmissæ naturalis, absque euidencia, non sufficit, vt conclusio inde deducta siue explicata, sit nobis certa de fide, certitudine formalis; quam proinde diuina fide credere possimus. Ita auctores primæ sententiæ; nec existimo, eos plus voluisse dicere. Ratio à priori petitur ex ipsa natura fidei supernaturalis. Quia quicquid per fidem creditur, necesse est, vt vel formaliter, vel virtualiter sit reuelatũ: talis autem conclusio nec formaliter, siue in se est reuelata; nec virtualiter: quandoquidem non est necessariò connexa cum præmissa reuelata; sed solũ contingenter; mediante scilicet ea propositione naturali, cui potest moraliter etiã subesse falsum: Ergo non potest per fidem credi. Ratio à posteriori allata est, circa primæ sententiæ probationem. Esto enim possit aliquis ex sanctioribus, etiam citra peculiarem reuelationem, morali quadã certitudine scire, se esse in gratia, vt ex comuni suppono ex 1. 2. post Dominicũ. Sotum in Apologia contra Catharinum cap. 2. item post Vegam lib. 9. in Concil. Trident. cap. 46. & 47. Ruardũ Tapperum art. 9. Gregorium de Valentia, & alios esse contrariũ asserat Vasquez in 1. 2. tom. 2. d. 200. c. 8. tamen nulla de hoc, nec moralis quidem euidencia, sine speciali reuelatione haberi potest; iuxta Conciliũ Tridentinum loco cit. sess. 6. cap. 9. asserens, quemlibet, dum scripsit, suamq; propriam infirmitatem ac indispositionem respicit (adeoque omnib9 speciatim, est nonnunquam ob vim præsentis cõsolationis diuinæ, agrè quis possit animum ad ista tristiora demittere) de sua gratia formidare et timere posse. Et hoc tantum, non plus probat Vasquez loco cit. Quia ergo certitudo hæc propriæ dispositionis sufficientis ad gratiam, homini de ordinaria Dei lege in hac vita possibilis, vtcunq; aliquem moralis certitudinis gradum ac modum habeat, caret tamẽ euidencia, idè non potest inde deduci conclusio Theologica, cui certitudine fidei assentiri possimus.

Aliàs si in cæteris materijs, ex parte præmissæ naturalis, sufficeret ea certitudo moralis sine euidencia, non viderem, qua ratione in hac solũ materia nõ sufficeret similis certitudo eiusdẽ præmissæ. Nam quod Albertinus, circa secundã sententiã superius relatus, hanc materiã ideo excipit, quia constat, Deum nolle ob peculiare conditionẽ hui9 materiæ, includere implicite in præmissa de fide reuelata conclusionem eiusmodi de adepta propria gratia, videtur sine firmo fundamento dici. Nam

si conclusio hæc alioquin ex se est sufficienter, connexa cum præmissa reuelata, & vt talis etiam sufficienter proponitur per præmissã naturalem solum moraliter certam, sine euidencia, non voluit vtiq; , ne dicã, nõ potuit, obflare Deus, ne in eadẽ præmissa reuelata cõclusio illa virtualiter includeretur; cũ talis inclusio ex natura rei sequatur, & cõiuncta sit, cũ cõnexionẽ eiusdẽ cõclusionis cũ præmissa reuelata, interueniẽte alia præmissa naturali, eandẽ sufficienti certitudinis gradu explicante.

Atque in hoc genere assensus moraliter certi, absq; euidencia, collocãdi sunt etiam isti assensus; Nos verè esse baptizatos; verè Sacerdotes consecratos &c. tamen Vasquez loco cit. hos assensus annumeret ijs, quibus credimus esse Romam, vel Constantinopolin; quod non placet. Nam de illis possumus moraliter aliquo modo formidare; cũ sit vtiq; moraliter possibile, baptizantem, aut cõsecrantem, non habuisse veram intentionem. &c. Tot autem homines, continua & perpetua serie, conuenisse & conspirasse ad falsum dicendum, de existẽtia vrbs Romæ, aut Constantinopolis, nõ est moraliter vllõ modo possibile. Hic ergo prorsus definit moralis sæultas formidandi, non illic: quamuis nihilomin9 etiã illi assensus sunt & dicuntur moraliter certi, quia agrè formidare possum9 de opposito; & rarò eis cõtingit subesse falsũ: intelligo, nisi vbi specialis dubitãdi ratio suppetat; quã tunc oĩino desinere poterit certitudo moralis.

Obijci potest. Vt præmissa naturalis vna cũ reuelata sufficienter proponat aliquid credendũ fide diuina, sufficit ea præmissa naturalis certitudo, qualis sufficit in externa fidei propositione, ad ipsam fidem primo acceptandam vel exercendã, circa ipsã fidei nostræ mysteria, à Deo imediãtè reuelata: sed in hac propositione fidei sæpe sufficit moralis aliqua certitudo motiuorũ fidei, etiam sine euidencia: Plurunque enim simpliciores credunt, adeoque fidem acceptant & exercent; inducti ad hoc autoritate Maiorum; iuxta S. Thomam 2. 2. q. 2. a. 6. ad 3. quando nimirũ à Maioribus vel prædicatoribus fidei audiunt, fidem nostrã varijs miraculis, per Christum, Apostolos, & deinceps etiã alijs modis in Ecclesia fuisse diuinitus contestatã: aut quando ab ijsdem audiunt, tot sanctitate illustres personas vtriusque sexus, aut fidem hanc suo sanguine consignasse, aut alioquin per eam ad tantũ sanctitatis fastigium peruenisse, cum tamen interim nullam habeant moralem euidenciam, vel de miraculis perpetratis, vel de sanctitate Martyrum, aliarumq; personarũ, qui fidẽ Christianã & Catholicam coluerunt; sed quoad hoc credãt solum paucis suis Maioribus, vel prædicantibus; à quibus hoc audierunt; qui talem euidenciam propositæ narrationis progignere nullo modo possent videntur: quandoquidem simili ferè ratione fides etiam falsa, v.g. Lutherana, aut Caluiniana, simplicibus in medio nationis prauæ progenitis & educatis persuaderi potest, & fortè etiã nonnullis ita re ipsa persuadetur.

Respondeo, maiorem propositionem vniuersim non videri veram. Quia tamen quidẽ à propositione illa generali ipsius fidei ad particularem hæc, de qua loquimur, per explicationem præmissæ

naturalis, adiuncta altera præmissa reuelata, faciendam, rectè argumentari liceat negatiuè; ita nimirum, vt quæ certitudo ex parte externæ propositionis generalis non sufficit, etiam in altera particulari illa propositione non sufficiat; tamen, affirmatiuè argumentando non est vniuersim par vtriusque ratio. Et prima ratio diuersitatis assignari potest; quia ad credibilitatem ipsius fidei in genere, plurimū confert ipsum lumen fidei, tū actuale, ad gratiam Dei præuenientem pertinens: quo spectat diuinæ mentis illuminationes & inspirationes: tum habituale, in ijs, qui fidem iam habēt; iuxta elegantē doctrinam S. Thomæ in 2. 2. q. 1. a. 4. ad 3. vbi ait: *Lumen fidei facit videre* (sub comuni videlicet ratione credibilis) *ea quæ creduntur. sicut enim per alios habitus virtutum homo videt illud, quod est sibi conueniens secundum habitum illum; ita etiā per habitum fidei inclinatur mens hominis ad assentiendum his, quæ conueniunt rectæ fidei, & non alijs. Qui ibidē etiā a. 3. ad 2. docet, habitum fidei habere se ad principia fidei, sicut lumen naturale ad principia naturalia. Id ipsum docet Gregorius de Valentia tom. 3. q. 1. p. 4. §. 3. argum. 18. vbi dicit: *Experientia constare, credentes ita animo diuinitus affectos esse, vt præcipuè quidem propter nullum argumentum, quod ad fidem persuadendam exterius proponitur, sed propter aliud quiddam diuinum, (nempe ipsum lumen diuinæ veritatis ac fidei) quod alio quodam modo est longe fortius, quam illa argumenta, animum efficiat ad firmiter credendum, moueri se intelligant. Quia verò conclusio, de qua agitur, non est secundū se diuinitus reuelata: nec ex reuelatis principijs necessariò colligitur, licet inde ratiocinatione probabili, & aliquo modo moraliter certa colligatur, nec adeò etiam diuinæ inspirationes peculiare suppetunt, quæ ad hoc diuina fide credendū impellant, esto ad sint quædā animi interna sensa, diuinitus inspirata, quæ probabilitatē, vel vt sumum certitudinē quandam moralem (quæ non tollit morale dubitandi facultatē) suo quodā modo suadeant; ideo cū diuino fidei lumine eiusmodi cōclusio, secundū se, credibilis diuina fide minimè reddatur, fit, vt præmissa naturalis, eo præsidio & quasi fulcro & adminiculo destituta, quantūuis adiuncta præmissæ reuelatæ, minimè sufficiat ad cōclusionē inde deductā fidei certitudine explicandā vel pponendā.**

Altera & fortè solidior ratio diuersitatis, inter vtramq; propositionē est; quia propositio generalis fidei, immediatè eò solū tendit, vt fidē ipsam, seu fidei veritates supposita reuelatione, credibiles reddat; at verò discursus Theologicus eo directè tendit, vt probet conclusionē esse reuelatā; accepta iam alioqui & supposita fide, de ipsis veritatibus immediatè reuelatis. Maior autē certitudo, ex parte medijs, requiritur ad probandū (quantum satis est ad fidem) aliquid esse reuelatum, quod ex fide alioqui generali non dum constat esse reuelatum; quam ad credibilitatem veritatis immediatè reuelatæ suadendam: hic enim nullus omnino assensus supernaturalis, nec vllum principium reuelatum prærequirit: credibilitas enim fidei, cōstat ex motiuis fidei, non vt creditis fide diuinā; alioquin enim daretur processus in infinitum; sed solum vt creditis fide humana, vt suo loco de

fide disputauit thes. 43. cum tamen ad probandum (quantum satis est ad fidem) id esse reuelatum, quod secundum se immediatè reuelatum non est, necessariò ex omnino sententia, in discursu Theologico, requiratur vnum saltem principium reuelatū; seu vna præmissa supernaturalis & reuelata.

DVBIVM V.

Vtrum argumenta contra fidem possunt euidenter solui.

S. Thom. 1. p. q. 1. art. 8.

AD principia, adeoque probationem alicuius scientiæ pertinet etiam solutio argumentorū contrariorū. Occasionem verò huic dubio præbet S. Thomas hic q. 1. a. 8. vbi ait: *si aduersarius nihil credat eorum, quæ diuinitus reuelantur, non remanet amplius via ad probandum articulos fidei per rationes: sed ad soluendum rationes, si quas inducit contra fidem. Cū enim fides infallibili veritati innitatur; impossibile autem sit, de vero demonstrari contrarium, manifestum est, probationes, quæ contra fidem inducuntur, non esse demonstrationes, sed solubilia argumenta. Vbi cum dicit esse manifestum, quod argumenta contra fidem sint solubilia, planè significat, posse euidenter solui.*

Pro resolutione huius dubij supponendum, argumenta contra fidē duplicis esse rationis; quædā enim peccant vel in forma, contra cōmunes Dialecticorum regulas, supposita etiam cōmuni notatione terminorū, qui in argumentatione adhibentur; vel etiam in materia, contra ipsius naturalis rationis ac veræ Philosophiæ dictamen: alia verò peccant, contra solum fidei lumen; quod potissimum accidit ratione materiæ; nonnunquā tamē etiam ratione formæ, ob malam distributionem siue dispositionē terminorum, contra solū itidem fidei lumen. Et de vtriusque quæri potest, an solui possint euidenter tum positiuè, tum negatiuè, vt declarabitur.

Assertio I. Argumenta prioris generis, quæ in forma peccant; sicut in materia contra naturalis rationis dictamen, euidenter solui possunt. Est cōmunis & extra controuersiam. Probatur. Quia illud argumentum euidenter (etiam positiuè) soluitur, quod euidenter demonstrari potest peccare aut in forma, aut in materia: sed de his id potest demonstrari; cum eorum peccatum siue error aduersetur euidenti rationi naturali, siue ad Logicam, siue ad ad aliam Philosophiæ partem spectanti, vt supponimus: Ergo, &c.

Assertio II. Argumenta posterioris generis, quæ scilicet peccant in materia, cōtra solum fidei lumen, non possunt solui euidenter positiuè. Est itidem cōmunis & extra controuersiam. Probatur. Quia ad hoc vt argumentum aliquod in materia peccans dicatur euidenter solui positiuè, necesse est, contradictorium eius propositionis, quæ assumitur, demonstrari: atqui contradictoriū eius propositionis, quæ soli fidei lumini aduersatur, non potest demonstrari; alioquin fides ipsa posset demonstrari: Ergo, &c.

Similis est etiā ratio eorū argumentorum, quæ peccant in forma, contra solū itidē fidei lumen; vt in hac argumentatione accidit: Hæc essentia diuina